w kioskach miejskich
STANISŁAWA KULIKOWSKIEGO
w Wilnie

№ 18. 14 krasawika 1916 h. Cena 5 fen.

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WIŁENSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

ADRES REDAKCII I ADMINISTRACII: WILNIA, ZAWALNAJA 7.

Cena abwiestak: na 4-aj staranie za radok drobnymi litera-mi—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

TELEHRAMY.

Apawieszczeńnia Hłaŭnaj Kamandy.

13 krasawika.

Zachodni front:

Naahuł, pry niewyhodnych dla nahladu warunkach u bolszaj czaści frontu, praz uwieś toj dzień bajewaja rabota nie mahła znaczna razwiwacca. Usio-ž taki artyleryjski ahoń z abiedźwych bakoŭ frontu byŭ ažyŭleny abapoł Maasu, ŭ dalini Wewr i na Cotes, na pałudzionnym zachodzi ad Werdenu.

Na pałudziennym uschodzi ad Alber niamiecki patrul uziaŭ u pałon 17 sałdatoŭ u anhlickim akopi.

Francuskaja ataka z gasami ŭ wakolicach Puisaleine, na paŭnocznym uschodzi ad Kompjeń, astałasia piez nijakich rezultataŭ.

Uschodni front.

Na pałudni ad woziera Narocz rasiejski artyleryjski ahoń znaczna uzmacawaŭsia ŭczora pašla abiedu. Na uschodzi ad Baranawicz naszy forposty adbili nastupleńnia atradoŭ nieprviaciela.

Bałkanski front:

Biez znacznych prypadkoŭ.

Hłaunaja Kamanda Armii.

Z aposznich dzion:

11 krasawika.

Zachodni front:

Pašla daremnaho uzmacowywańnia niekolki razoŭ ahniu artyleryi, anhliczanie na pałudni ad Sent-Elua pawiali siłny szturm z rucznymi hranatami, adbity pierad naszaj wyrwaju. Usia pazycija astajecca ćwiorda ŭ naszych rukach.

U Argonnach, kala „Fille Morte", i dalej na ŭschod, pry Wokur, francuzy, zrabiŭszy niekolki ŭzrywoŭ, sami sabie narabili szkody.

Na poli bitwy na abapoł Maasu i ŭczora iszła silnaja artyleryjskaja bitwa. Kontrataki proci zdabytych nami francuskich pazycyj na pałudni ad ruczaju Forž, miž Okur i Bethinkur złomleny z stratami u worahoŭ.Czysło nieranienych pałonnych uzrasło na 22 aficeroŭ i 549 sałdatoŭ i dajszło da 36 aficeroŭ i 1231 sałdatoŭ. Dabycza dajszła da 2 harmat i 22 kulemiotaŭ. Zdabywajuczy dalejszyje blokhaŭzy na pałudni ad Warońiaho lesu, my ŭziali siahońnia u naczy 222 sałdatoŭ u pałon i zabrali 1 kulemiot. Kontrataki u kirunku ad Szatankur adbity naszym enerhicznym flankowym ahniom z uschodniaho bierahu.

Na prawo ad Maasu worahi daremna prabawali adabrać nazad zdabytyje nami wakolicy na pałudziennym zachodzi ad Piercowych hor. Na pałudziennym zachodzi ad krepaści Duomon francuzy prymuszeny byli addać nam dalejszyje zaszczytnyje ustrojstwy, ŭ katorych my ŭziali niekolki tuzinoŭ pałonnych i zachapili 3 kulemioty.

Ahniom naszych zaszczytnych harmat zbity dwa aeropłany worahoŭ na pałudziennym uschodzi ad Ipru.

Uschodni i Bałkanski front:

Pałažeńnie, naahuł, biez pieramien.

12 krasawika.

Zachodni front:

Pry Labuassel, na paŭnocznym uschodzi ad Alber, niewialikaja niamieckaja drużyna prywieła z nacznoj ekspedycii proci anhlickaj pazycii 29 pałonnych i kulemiot—biez nijakich strat u siabie.

Na zachodzi ad Maasu francuzy wiali daremnyje ataki proci naszych linij na paŭnocnym uschodzi ad Awokur. Na inszych punktach byŭ tolki siłny ahoń ichnaj artylerуi.

Na uschodnim bierazi try pryhatawanyje zajadłym ahniom kontrataki na Piercowyje hory skonczylisia wialikimi stratami u naszych worahoŭ, dy niczoha jany nie dajszli. Dwa razy szturmawaŭszamu wojsku nie ŭdawałosia nawat pierastupić cieraz liniju naszaho zaszczytnaho abstrełu; trejciaja sproba była adbita niedaloka ad naszych zaharadziej ahniom kulemiotaŭ.

U lesi Kajjett my, nia hledziaczy na upornuju abaronu, pasoŭwalisia krok za krokam upiarod.

U bitwi na pawietry francuski wajenny aeropłan zbit kala Orn, u Wewry. Kiraŭnik jaho zabity.

Uschodni front:

Kala Harbunoŭki, na paŭnocznym zachodzi ad Dźwinska, naczny je ataki niekolkich rasiejskich rot adbity.

Bałkanski front:

Niczoha nowaho.

Adhałoski mowy kanclera.

LONDYN (W.T.B.). Reŭter danosić:

Na ŭczorasznim bankieci na cześć predstaŭnikoŭ francuskaho parlamentu Askwit, miž inszym, skazaŭ: «Niamiecki kancler cynicsna abwieściŭ, szto Niamieczczyna pawinna ćwiorda stajać na tym, *kab rožnym narodam była dadziena swaboda razwiwacca u mieżach rodnaj mowy i swajej nacyonalnaj indywidualnaści»*.

Szkolnaja palityka niemcoŭ.

BERLIN (W.T.B.). „Tag" pisze: Niamiecki urad staić na prawilnaj darozi, užo ciapier pryhataŭlajuczy swajej *szkolnaj palitykaj* počnaje *unutrenaje addzialeńnie* zaniatych ziamiel *ad Rasiei*, pašla taho, jak aŭstro-niamiecki miecz adrezaŭ ich ad Uschodu.

Pełnaść pabiedy.

BERLIN W.T.B.). U Reichstagu wajenny minister Wild v. Hohenborn skazaŭ miž inszym: «I naszy worahi toje wiedajuć, chacia nie pryznajucca, szto my i dalej budziem mieć pierewahu—da akanczacielnaj pabiedy. Heta—asobiennaść ciapieraszniaj wajny, szto razwiazka padhataŭlajecca pamału, ale jana pełnaja: jana prywiadzie *da pounaj pabiedy.* Kali jana budzie, — hetaho nichto nia može skazać; ale budzie jana napełna».

Liszek sałdatoŭ.

BERN (W.T.B.). „Temps" pieradrukoŭwaje wiestku, szto ciapier z niamieckaj armii puskajuć da chaty sałdatoŭ starych hadoŭ, i kaže, szto wiestku hetu paćwierdžaje fakt, katory paćwierdžen i druhimi dannymi, szto ŭ Niamieczczyni jość wialikije rezerwy, i siły jaje jeszcze doŭha nie asłabiejuć.

Pazycija Rumynii.

BERLIN (W.T.B.). Ab niamiecka-rumynskiaj handlowaj umowi «Berl. Tgbl.» kaže, szto sprawa idzie ab wielmi ważnaj reczy. Rumynija, pašla doŭhaho czekańnia, *szukaje ciapier zbliżeńnia s centralnymi dzierżawami.* Heta — nowy wialiki udar anhlickaj palitycy, katoraja maniłasia ŭziać Niamieczczynu hoładam; jon wyżwie u naszych worahoŭ niemały pierepałoch.

Słowy Papieža.

DAWOS (W.T.B.). Monsinjor Marketi, upaŭnamoczeny Świataj Stalicaj, adwiedaŭ niamieckich ranienych u Dawosie, kab pierekazać im słowy uspakajeńnia i paddzierżki ad Papieža.

Czechi—ŭ cześć Hinhenburha.

BUDOWICY (W.T.B). Na aposznim zasiedańni miestowaho mahistratu pastanoŭlena adnu s czatyroch hłaŭnych wulic miesta nazwać „Wulica hienerała-feldmarszałka von Hindenburha".

Rabota padwodnych łodak.

BERŁIN (W.T.B.). Jak danosić aposzniaje apawieszczeńnie, zatoplena nieprуjacielskich parachodoŭ ad 1 krasawika na 80.000 tonn jomkaści, u studni miesiacu — na 20.000 tonn, u lutym — na 40.000, u marcy—kala 50 parachodoŭ na 100.000 tonn jomkaści.

Naruszeńnie finlandzkaj Konstytucii.

SZTOKHOLM (W.T.B.). Rasiejskaje prawicielstwo, pawodłuh pełnych wiestak, wydało łhetki ukaz:

Byŭszyje niamieckije paddanyje, katoryje ad 1880 hodu zrabilisia finlandzkimi hramadzianami, nie pawinny służyć abo prynaležać da akcyjnych kampanij i tawarystw, katoryje majuć prawo waładzieć nieruchomymi majetnaściami za mieżami haradoŭ, abo kuplać ich.

Ukaz hety maje siłu ad 15 krasawika.

Padhatoŭka paŭstańnia u Indii.

WASZYNGTON (W.T.B.). U atkazi swaimna amerykanskije zajawy s pryczyny aresztu 38 aŭstryjakoŭ, niemcoŭ i turkoŭ na parachodzi «China» kala Szanchaju, Anhlija tłumaczyć aresztu tym, szto nieprуjacielskije paddanyje bytcym-to *zajmalisia pierasyłkaj u Indiju arużža* i druhimi prastupnymi sprawami.

Kaniec telehram na 3 stranicy.

Historycznyje słowy.

Słowy niamieckaho kanclera, skazanyje u jaho aposzniaj pramowi ŭ Parlamenci, bytcym małanka, aświacili na moment palityczny horyzont. Z ich, jak pisze „Fremdenblatt“, «niepryjacielskije dzieržawy wiedajuć ciapier akuratna, u jakich warunkach može zakonczycca suświetnaja wajna». Jany atkryli zawiesu i pierad buduczynaj naszaho Kraju.

„...czy može nasz worah padumać, kab Niamieczczyna kali-koleczy zhodziłasia addać nanowa ŭ ruki reakcyjnaj Rasiei wyzwolenyje nami i naszymi sajuźnikami narody, szto žywuć miž Baltyckim morem i bałotami Wałyni, — ŭsio roŭna, jak jany nazywajucca: palaki, litwiny, bałty, łatyszy?“

Hetaja ćwierdaja zajawa znajszła haraczy wotklik miž deputatami i jak-by paćwierdžena prywietnaj telehramaj Impieratara, prysłanaj kancleru paśla jaho pramowy. Dyk nia dziwa, szto ab jej zahawaryli ŭsie — nia tolki ŭ Niamieczczyni, nia tolki ŭ zawajowanych niemcami krajoch, ale i ŭ ich worahoŭ. A siłu słoŭ kanclera jeszcze boiej pawialiczywaje pramowa niamieckaho wajennaho ministra, katory, jak danosić telehraf, wyjawiŭ poŭnuju wieru ŭ pabiedu niamieckaho aružža.

Szto-ž sulić pa wajnie Niamieczczyna naszaj staroncy, jak pawinny my razumieć słowy kanclera?

„Meta Niamieczczyny,—pisze anhlickaja hazeta «Times», — hetkaja samaja, jakuju mieŭ Napoleon. Napoleon stwaryŭ rad „niezaležnych“ niamieckich hasudarstw, katoryje iszli za Francijej, liczuczy, szto „heta najlepszaja apora dla francuskaj pierewahi“; hetak sama Niamieczczyna chocze stwaryć padobnuju hrupu wassaloŭ, kab ciapier zdabyć dla siabie takuju pierewahu.“

Tak tłumaczać anhliczanie słowy niamieckaho kanclera,—i hetkaje tłumaczańnie znachodzić szczyry ótklik u sercach usich praŭdziwych synoŭ Litwy i Biełarusi. Sto hadoŭ hibieŭ nasz Kraj pad ciažkaj rukoju maskoŭskich caroŭ, sto hadoŭ chawaŭ narod hłyboka—hlyboka ŭ sercy swaim nadzieju na wyzwaleńnie, —i woś ciapier my czujem zawiereńnie, szto wolny Biełaruska-Litoŭski Kraj užo *nia wierniecca u staruju niawolu!*

Słowy kanclera—nie takije, kab ich možna było kidać na wiecier. Jany — płod doŭhaj, surjoznaj palitycznaj dumki, katoruju kancler moh wyjawić pierad usim świetam, tolki ćwiorda wieručy, szto jany buduć prawiedzieny ŭ žyćcio. I heta wiera jaho pawinna uzmacawać i naszu wieru ŭ lepszuju buduczynu, dadać enerhii u pracy dziela zbudawańnia asnoŭ nowaho žyćcia.

I. Mieleszka.

Polski hołas.

U žurnali „Polnische Blatter“, katory palaki wydajuć pa niamiecku ŭ Berlinie, nadrukowana u № 19 s 1 krasawika hetaho hodu karespandencija z Wilni biez mała ŭsia ab biełarusach. Aŭtor jaje uspaminaje piersz za ŭsio ab pracy biełarusoŭ dziela stwareńnia swaich biełaruskich szkoł.

Apisaŭszy daŭniejszy ucisk biełarusoŭ pad maskoŭskim panawańniem, katory nie dawaŭ nam razwiwać swajej kultury, jon adznaczywaje, szto ciapier biełarusy pierajszli ad raboty opozycyjnaj da konkretnaj tworczeskaj pracy dziela stwareńnia asnoŭ dla swajej nacyonalnaj kultury.

Mnoha miejsca achwiarawaŭ aŭtor i naszaj hazeci. Jon liczyć, szto zadacza „Homana“—wielmi trudnaja i wymahaje wialikaho taktu i palitycznaj czutkaści. Na jaho dumku, „Homan“ szczyra starajecca być sprawiadliwym i pryznaje biaz sporki zasłuhi dla Kraju ludziej, katoryje liczacca palakami. „Homan“, kaže jon dalej, prawilna uważaje, szto interesy biełarusoŭ i palakoŭ zychodziacca nie na adnym punkci.

Karespandenciju hetu aŭtor kanczaje sławami:

„Dziela karyści naszaho supolnaho zmahańnia proci Rasiei, my žadajem dla jaho dobraj udaczy“.

Heta, badaj, pierszy polski hołas, prychilny da biełarusoŭ, jaki my czujem ad paczatku wajny. Chacia jość u karespandencji hetaj danyje, nia zhodnyje s praŭdziwym pałažeńniem biełarusoŭ i stasunkam da ich polskaho hramadzianstwa, — dy ŭsio-ž taki my byli by szczyra rady, kab hety pierszy sympatyczny hołas palaka nia byŭ aposznim.

Daj Boh, kab hetak było, bo siły, katoryje iduć na nacyonalnaje zmahańnie, hinuć biez karyści dla samych palakoŭ i dla ŭsiaho naszaho Kraju.

Z litouskich hazet.

Litwiny ŭ Rasiei.

U № 26 «Dabartis» drukuje wiestki ab žyćci litoŭskich ksiandzoŭ, katoryje wyjechali ŭ Rasieju. Wiestki hetyje ŭziaty s piśma ksiendza J. Grajaŭskas'a, nadrukawanaho 23-II 1916 h. ŭ hazeci «Katalikas», katoraja wychodzić u Amerycy—ŭ Czykago.

U Rasieju wyjechali: telszeŭski biskup Karewičius i sejnienski—Karosas. U Mahilewi zatrymalisia: ks. J. Grajaŭskas, prałat Błažewičius, kanonik Jabłžykoŭski, ks. Stankiewicz i prałat Antanawičius. Aposzni ŭ Mahilewi zachwareŭ na suchoty i pierajechaŭ u miesto Lgow, Kurskaj hubernii. Ksiandzy: Jurgis Staŭgajtis, Katilius z Serei, Szmulksztys i Paparonis — pamierli. Biskup Karosas i ksiendzy Norijauskas, Laŭkajtis i Totorajtis žywuć u Pieciarburzi, ks. Bielski — ŭ Tamboŭskaj hubernii, ks. Staniulis—u Taszkienci; biskup Karewičius byŭ ŭ Smalensku, dy źbiraŭsia ŭ Rym cieraz Sztokholm, ale hdzie jon ciapier—niet wiedama.

U Mahilewi najbolsz wysialencoŭ z Suwalskaj hubernii, Maryjampolskaho pawietu, dy jość i s Kowienszczyny i Wilenszczyny. Wysialencoŭ-litwinoŭ — kala 4 tysiacz. U Mahilewi jość litoŭski kamitet, katory apiekujecca hetymi achwiarami wajny. Ale nastrajeńnie panuje wielmi ciažkoje, duch upaŭ.

K-as.

Z budnaho žyćcia.

—s—

„Ciomnuju haławu — kapialuszom nie aświecisz“ kaže biełaruskaja sielanskaja prykazka. Jak mnoha u hetym skazie hłybokaj praudy, lohka pierekanacca, pachadziuszy pa naszym bohabajaźliwym mieści i pahawaryuszy s tutejszymi „kapialusznikami“.

Božuchna-baciuchna, sztož heta za ciemrynia nieprahladnaja kryjecca pad tutejszymi kapialuszami!...

S tysiaczy kapialuszou i u adnym wy nia znojdziecie akuratnaho znańnia historyi rodnaho kraju, wiedańnia swajho hramadzianskaho stanowiszcza, orjentacii u sprawach narodnych i palitycznych, nia kažučy užo ab tym, szto paczućcie synoustwa da tej ziamli, na katoraj jany uzhadawalisia i u katoraj pachowany kości baćkou i dziadou ichnych, sausim u ich zamierło.

Dla naszych tak zwanych „intelihientou“—wybaczajcie, abmyliusia: „kapialusznikou“, kraj nasz—heta bytcym tolki czasowaja haścinnica, a nie baćkouszczyna. I kožny taki „hość“ liczyć, szto nie jaho dzieła prawić i budawać dziedauski budynak, a szto urwau z hetaho budynku — toje jaho.

I rwuć.

Prost žal hladzieć na hetych ludcou katoryje dumajuć, szto usia „intelihiencija“ czeławieka zamykajecca u lakierawanych botach, tandetnaj adziežy, kapialuszu i umieńni „panskaj“ mowy. U nas nie nawuka i wuczonaść, a „panskaja“ mowa stanowić ab „intelihiencie“.

Kali nia wierycie, zapytajciesia pierszaho lepszaho strecznaho „kapialusznika“, chto jon, szto jon, jakije jaho pawinnaści pierad krajem, narodam i hramadzianstwam, i wy pierekanajeciesia, szto sustreli abo palitycznaho kraciela, abo ciomnuju haławieszku, pakrytuju kapialuszom i—ni krychi bolej...

Jazep Hulewicz.

U Wilni i wakolicach.

——

Padziaka Feldmarszałka Hindenburha. U atkaz na nialiczenyje pawinszawańnia, katoryje Feldmarszałak Hindenburh atrymaŭ u dzień piacidziesiataj hadaŭszczyny swajej słužby ŭ wojsku — 7 krasawika, z Hłaŭnaj Kwatery na Uschodzi praz W. T. B. dadziena im hetkaja telehrama:

«Dzień 50-letniaho jubileju pastupleńnia majho u armiju prynios mnie nialiczenaje czysło prywietoŭ i szczyrych žadańniaŭ. Jany hłyboka parussyli mianie i napoŭnili duszu padziakaju Bohu, katory jaŭna błahasławiŭ maju pracu, i Impieratara i Karalu, Haspadaru majmu, miłaść i wiera katoraho da mianie pastawili mianie u swaim czasi na majo ciapieraszniaje miejsco. Z usimi, chto uspamianuŭ aba mnie, złuczaje mia

Lisouszczyki.

Biełaruskaje ziemskaje prawo kniažych czasoŭ abawiazywało kožnaho, chto wāładzieŭ nia miensz jak wałokaj ziamli, adbywać bajarskuju — heta znaczyć: wajennuju słužbu. Bajaryn nie płaciŭ padatkoŭ na «hrod»; prysłuchoŭwaŭ tolki kniazieŭskamu i ziemskamu sudu. Paśla lublinskaj unii ŭsio biełaruskaje bajarstwo było zraŭnawano u prawoch sa szlachtaj, pamiž inszym mahło pradawać ziamlu, kamu chacieło. Heta aposzniaje prawo pawiało — z adnaho boku — da razrostu wialikaj ziemskaj ŭłasnaści, a z druhoha — da taho, szto drobnyje ziemleŭłaśniki wyzbywalisia swaje ziamli. Wykinutaje z ziamli bajarstwo mała pamału traciło pad nahami ekonomiczny hrunt i asabistuju niezaležnaść i traplało u pryhonnuju kabału. Paŭdniowaja czaść Biełarusi, dzie razlahlisia abszyrnyje Radziwiłoŭskije, Sapiežynskije i Chodkiewiczoŭskije fortuny, až kiszeła hetkim świežapaniawolenym bajarstwam, adsunutym ad dzieržaŭnaho žyćcia i ziemskaj abarony. A jeszcze tady nia ŭsie ich miaczy byli pierekawany na lemiaszy i nia ŭsie pakrytyje bliznami hałowy zasypany mahilnym piaskom. Žywa była miž hetych biazdolnikoŭ rycarskaja tradycija, i maładziož, uzhadawanaja na fantastycznych siamiejnych hierojskich lehiendach, rwałasia da hodnych czynoŭ swaich dziadoŭ.

Z hetkaho koliszniaho bajarstwa Aleksandar Lisoŭski, szlachcic Mozyrskaho pawietu (Minsk. hub.), arhanizawaŭ swajo lichoje wojska, narabiŭszaje niemała kłopatu Reczypospolitaj i uwiekawieczyŭszaje swajo hierojskaje imia ad Kirchholma da Maskwy i ad Cecory i Chocima da Biełahory i Holandii. Hienijalny holenderski artysta-malar Rembrand na adnym z lepszych swaich abrazoŭ uwiekawieczyŭ lichuju postać Lisoŭszczyka.

Najpiersz usławilisia Lisoŭszczyki pad hetmanam Chodkiewiczam u Kirchholmskaj „patrebi“ (bitwie). Kali Zebrzydoŭski ŭzbuntawaŭsia, lisoŭszczyki stanuli pa staranie Chodkiewicza i zatuszyli bunt.

Lisoŭszczyki wiali Dzimitra Samazwanca na Maskoŭski tron, siejuczy trywohu i pierepałoch miž maskoŭcami. Kaliž Dzimitra zabili ŭ Maskwie, to lisoŭszczyki stanuli pa staranie Zyhmunta III i dakazywali cudaŭ hierojstwa. Zdabyli Zawałocza, Bransk, a pad Ržewam u porach scierli ŭsio wojska kniazia Pažarskaho. Za hetyje czyny Zyhmunt III abdaryŭ Lisoŭskaho uradam Pałkoŭnika, a jaho kampanii wyraziŭ hłybokuju padziaku.

Kali Lisoŭski pamier, to Lisoŭszczyki wybrali swaim kamandzieram Czaplinskaho. Czaplinski chutka byŭ zabit u pachodzie na Maskwu i jaho miejsco z wybaru zaniaŭ Róhaŭski. Szyroki razhałos, jaki na wajennym poli dabyli sabie lisoŭszczyki, szmat kamu nie padabaŭsia, i praz intrygi proci ich Zygmunt III mieŭsia razahnać lisoŭszczykoŭ. Ale jakraz u hetym sczasie prysyłaje da ich swaich hancoŭ niamiecki cesar Ferdynand, zaklikajuczy ŭ pachod suproć Czechoŭ i Wenhroŭ. Lisoŭszczyki nie razdumywajuczy u 1619 h. u czyśle 8,000 konnych iduć na słužbu da cesara i ŭ pierszaj-že styczcy łamajuć wenhierskuju armiju. Paśla addzieł za addziełam razbiwajuć Czechoŭ i pad Biełahoraj dawierszajuć pabiedy: zdabywajuć aboz, znamiony, aružže i amunicyju.

Z Niamieczczyny lisosoŭszczyki paśpieszajuć pad Cecoru u pomacz Reczypospolitaj, dzie paławina ich łažycca na poli bitwy. Z zadnoŭlenymi siłami stanowiacca pad Chocimam i imia swajo akrywajuć wiekawiecznaj sławaj.

Nia hledziaczy na wialikije zasłuhi lisoŭszczykoŭ pierad „Reczypospolitaj, na ich usiož-taki szła chta hladzieła krywa, jak na wojska sielanskaje. Z hetaj pryczyny Zyhmont III paśla Chocimskaj pabiedy raspuściŭ lisoŭszczykoŭ. Ichny tahoczasny kamandzier, Strojnoŭski, pierad karaleŭskimi delegatami, prywiozszymi prykaz, sa ślezami kryŭdy ŭ waczach pałamaŭ swajo kapjo, addaŭ znamiony, zniaŭ s siabie kamandu i raspuściŭ kampaniju. Ale lisoŭszczyki pierebralisia ciszkom praz hranicu i uciakli ŭ Niamieczynu.

Kali Koniecpolski natužywaŭ usie swaje siły u bitwie sa szwedami, lisoŭszczyki szparkim marszam pryjszli z Niamieczyny u pomacz jamu i pamahli wyjhrać bitwu. Za heta karol darawaŭ im winy, ale sejm iznoŭ pastanawiŭ raspuścić ich, abawiazywajuczy, kab kožny wiarnuŭsia da swajej haspadarki. Czaść ich wiarnułasia da swaich chat i uziałasia za sielanskuju pryhonnuju pracu, a reszta razsypałasia pa kraju. Za niesłuchnianaść hetych aposznich adsudzili ad cześci, i sejmowaj konstytucijej pazwolena było pierebiwać ich pa adzinoczcy. Razam s tym zabaroniena było raz nazaŭsiody zbirać s sielan aružnyje kampanii.

W. Ł.

nie świadomaść, szto siahońnia ŭsie naszy siły prynaležać Impieratarn i Impieryi, dy światoj sprawi Baćkaŭszczyny i jaje akanczacielnaj pabiedy. Spadziajusia, szto spatkajusia z ahulnym wyrazumieńniem i wybaczeńniem, kali budu prasić usich miłaściwa zdawolicca hetymi karotkimi sławami, naznaczenymi dla ŭsich, katorymi wykazywaju kožnamu swaju padziaku».

× **Kaniec szkolnaho hodu.** Zhodnie s prykazam niamieckich ŭłaściej, wa ŭsich szaści biełaruskich narodnych szkołach u Wilni: na Łukiszkach, Snipiszkach, Antokoli, Zareczczy, Zwiaryncy i ŭ Wostrabramskaj szkoli—szkolny hod kanczajecca zaŭtra — u subotu, 15 krasawika.

U toj že dzień dzieci buduć raspuszczeny na Wialikodnyje światy da 1 maja.

Hetki samy pieraryŭ budzie zroblen i na Wiaczornych kursach dla biełaruskich narodnych wuczycieloŭ. Na Kursach paśla świat budzie pradaŭžeńnie wykładoŭ, szto byli dahetul.

× **Szkolnyje abwieszczeńnia.** Usie pawiedamleńnia i zahady ahulnaho znaczeńnia, katoryje datykajuć szkoł i wuczycieloŭ Wilni, nia buduć bolej—kab skaracić pierapisku—pieresyłacca kožnamu asobnie, a zamiest hetaho buduć publikawacca ŭ „Wilnaer Zeitung“.

Ad hetaho nia može być nijakich trudnaściej, bo, pawodłuh dadzienych Ober-Ost zahadoŭ, u kožnaj szkoli pawinien być wuczyciel niamieckaj mowy, dy apracza taho možna spadziewacca, szto i druhije wuczycieli, katoryje jeszcze nia ŭmiejuć pa niamiecku, nawuczacca hetaj mowy. („Wil. Ztg.“).

× **Druhi burhomistr Wilni.** Zamiest b. druhoha burhomistra kapitana Weissenborna, katory pierawiedzien na miejsco burhomistra Hrodny, naznaczen za namieśnika niamieckaho Oberburhomistra Wilni paruczyk Pilc.

× **Pradaža chleba.** Niamiecki oberburhomistr 10 krasawika apublikawaŭ hetkaje apawieszczeńnie:

„Miestowyje piekarni buduć adhetul adkryty kožyn dzień ad 6 h. ranicy da 2 h. pa pałudni. Na kožnuju pastajannuju chlebowuju kartu, paczynajuczy ad sierady, 12 krasawika, wydajecca legitymacyjnaja (kantrolnaja) chlebowaja karta ŭ biuro dla wydaczy chlebowych kart. U legitymacyjnaj karci kožnamu žycharu Wilni naznaczena piekarnia, ŭ katoraj jon može atrymać naležnuju jamu porciju chleba.

„Pradaŭcam chleba ŭ miestowych piekarniach zahadana na aznaczenaj wyszej kantrolnaj chlebowaj karci adznaczywać pradanuju waładzielcu jaje porciju chleba.

„Za niespaŭnieńnie hetaho prykazu budzie nakładacca kara“.

× **Najwyszejszyje ceny žyta.** Pawodłuh oficyalnaho prykazu pawyszeny ad 1 krasawika da 15 czerwienia 1916 hodu ceny žyta hetkim paradkam:

Za 1 centnar (3 pudy):

a) na miejscy pradukcii — 7 m. 50 f.

b) u składzi abo na czyhuncy —8 m.

Ceny hetyje naznaczeny tolki za dobraje, suchoje žyta. Za brakoŭnaje žyta cena panižajecca.

15 czerwienia iznoŭ uwodziacca byŭszyje dahetul najwyszejszyje ceny žyta, katoryje dachodziać da 6 m., abo 6 m. 50 fen.

Ceny za uradžaj 1916 hodu buduć abwieszczeny paźniej. Jany nia buduć ni dla jakoha praduktu naznaczeny nižej, czym byli dahetul.

Uradžaj 1916 hodu nia budzie rekwizawacca, a budzie kuplacca za hatowyje hroszy, szto asabliwa adznaczywajecca.

× **U sudzie.** Na aposznim zasiedańni akružnoha suda razbirałasia, miž inszymi hetkaja sprawa. Pierad sudździami ,wystupiŭ, jak niahodny spaŭniciel swajej pawinnaści, b. nadziraciel palicejskaho astrohu, Stanisłaŭ Jankoŭski. Cełyje miesiacy jon za hroszy rabiŭ aresztawanym roznyje lhoty i ŭreszci zabyŭsia ab swaich pawinnaściach pa słužbie da takoj miery, szto daŭ świardzioł, piłu i inszyje instrumenty szaści prastupnikam, czaściu aresztawanym, czaściu ŭžo zasudženym, kab jany mahli ŭciaczy. Za heta jamu zapłacili 100 rubloŭ.

Za chabary i wypusk aresztantoŭ winawajca zasudžen na 5 hadoŭ turmy.

Uciokszyje aresztanty, katorych skora znoŭ zławili, tak sama ŭ toj dzień sudzilisia za podkup czynoŭnika i pabieh z astrohu. Haława ŭsiej hetaj sprawy, Anton Hedzikowski, zasudžen na 9 miesiacoŭ turmy, reszta—na 6 mies. kožny.

Sielanin Jazep Kiczun, 50 hadoŭ, z w. Wiežoŭskaj, pa darozi ŭ Wilniu padpaliŭ pakinuty wysialencam dom, katory i zhareŭ. Sud zasudziŭ jaho na 3 hady ŭ katarhu, uważajuczy, szto mieńnie wysielenych ludziej treba asabliwa baranić.

Dominik Trachimowicz, 79 hadoŭ, z Niemieža byŭ zabity 5 marca swajmi rodnymi. Pad sud papali syn niaboszczyka, Adam, i žonka aposzniaho, Anna. Jany czasta bili staroha baćku, szto jon darma jeŭ chleb, dy wymahali ad jaho hroszy. Prakuror, prynimajuczy pad uwahu biezprymiernuju źwierskaść prastupku, prasiŭ pakarać syna 12 hadami katarhi, a žonku jaho—8 hadami. Sud zaćwiardziŭ druhuju czaść predłažeńnia prakurora, a Adama Trachimowicza zasudziŭ na śmierć.

× **Pamiaci ś. p. Łokucijeŭskaho.** Na zasiedańni uradu wolna-pažarnickaho Tawarystwa u aŭtorak, 11 krasawika, sabraŭszyjesia czleny uradu uszanawali ustawańniem pamiać pamierszaho pažarnaho, Piotry Łokucijeŭskaho.

× **Pryczyna nieszczaścia.** U wialikich damach pad strechaj ustrojeny wialikije kubły dla wady. Tudy wada nakaczywajecca znizu, dy paśla pa trubach razychodzicca pa kwaterach. Samo saboj razumiejecca, szto hetyje kubły pawinny być tak zwierchu prykryty, kab tudy nia sypaŭsia pył i ŭsielaki brud, dy kab wada była czystaja. Tymczasam naszy kamianiczniki na heta uwahi nie zwiertajuć, i ŭ wadzie, katoruju pjuć ludzi, dobra paszukaŭszy, možna było-b znajści szmat takoha, ad czaho lohka zachwareć i pamierci.

Toje, szto kubły z wadoju nie zakrywajucca, kasztawało žyćcia ś. p. Łokucijeŭskamu, katory, ŭlacieŭszy ŭ hetki bak z zakipieŭszaj wadoju, abwaryŭsia i s taho pamier.

Mo' hetaja śmierć zwiernie uwahu na tyje kubły, kaho naležyć. dy hetak zabaspieczyć ad chwarob, a mo i śmierci, ludziej, szto prymuszeny pić brudnuju wadu.

Śmierć na stanowiszczy.

—s—

U czasi aposzniaho wialikako pažaru domu pry Szopenoŭskaj wulicy, pry zdzirańni blaszanaho dachu, starszy unter-aficer miestowaj Pažarnickaj Kamandy, Piotr Łokucijeŭski, zwaliŭsia ŭ bak z zakipieŭszaj ad ahnia wadoj i straszeńnie aparyŭsia. U straszennych mukach zmahaŭsia niekolki dzion sa śmierciu i ŭreszci, 9 krasawika, addaŭ Bohu duszu u szpitali św. Jakuba.

Piotr Łokucijeŭshi, 39 hadoŭ, prawasłaŭny biełarus, radziŭsia ŭ Rukojniach, Wilenskaj huberni. Dwadcaci troch hadoŭ pastupiŭ u miestowuju pažarnickuju kamandu ŭ Wilni i praz 16 hadoŭ szczyra, nie szkadujuczy sił i žyćcia swajho, zmahaŭsia z ahniom, ratujuczy žyćcio i mieńnie swaich bližnich. Za czas swajej słužby jon zaniaŭ miž tawaryszami pierszaje miejsco, jak najlepszy pažarnik, dasłužyŭsia czynu starszaho unter-aficera, atrymaŭ mnoha nahrad—medaloŭ.

Szczyra lubili jaho tawaryszy, pawažali naczalniki, — dyk i strasznaja śmierć jaho wyklikała ahulny žal. Na pacharony jaho, katoryje adbylisia 10 krasawika, sabrałasia pažarnickaja kamanda z swaim naczalnikam, mnoha tawaryszoŭ z wolna-pažarnickaj družyny. Trunu wiaźli na prybranaj zieleńniu pažarnickaj liniejcy, dy na joj ležała pabitaja kaska niaboszczyka.

Haraczuju, szczyruju pramowu, wyzwaŭszuju ślozy i płacz sabraŭszychsia na pacharony, skazaŭ nad mahiłaj naczalnik pažarnickaj kamandy, D. Siemaszko, — i pry ahulnym žalu apuścili cieła ŭ ziamlu.

Nichaj-že lohkaj budzie Jamu rodnaja ziamlica Biełaruskaja!

Ś. p. Łokucijeŭski pakinuŭ žonku i piaciera dziaciej. Miesto Wilnia, dzieia katoraho jon usio žyćcio swaje pracawaŭ i pamier u mukach, pawinno zaniacca dolaj sirot i zabaspieczyć im buduczynu.

Z USIAHO KRAJU.

Adkryćcie litoŭskaj szkoły.

GORŽDY. U Goržđach, jak užo pisałosia, było pazwolena atkryć narodnuju szkołu z litoŭskaj wykładowaj mowaj. Wuczać litoŭskije wuczycieli. Adkryćcie adbyłosia z wialikaj pawahaj. Užo ranicaj možna było baczyć niaczuty ŭ miasteczku abraz. Baćki i matki ciahnulisia z dziaćmi u szkołu, kab ich tamaka zapisać. U 11 hadzini pryjechali na adkryćcie pawietowy naczalnik i mirawy sudździa. Duchawienstwo było predstaŭleno ksiandzom Bałtrenasam, horad — burhomistram Jaryszekam. Świątkawańnie paczałosia malitwaju ksiandza Bałtrenasa. Paśla pawietowy naczalnik adkryŭ szkołu pramowaju da baćkoŭ i wuczniaŭ: „Pierszaja szkoła ŭ pawieci adkryta tut u czasi wajny. Pałožen paczatak wielmi ważnaj szkolnaj raboty. Nasieleńnie pawinno adnasicca da szkoły s poŭnaj wieraj, bo jana maje metu prynasić narodu karyść“.

Spekulacija na sierczykach.

BIEŁASTOK. „Bialyst. Ztg.“ pisze:

Sprytnyje spekulanty dumali, szto znajszli i ŭ sierczykach dobry materjał, kab wykarystać jaho u wajennym czasi. Jany zakupili mnoha skryń sierczykoŭ i ždali momentu, kab pałažyć u kiszeń zaroblenyje na spekulacii hroszy. Ale jany ždali i ždali daremna. Ciapier jany, widać, zrazumieli, szto abmylilisia u spekulacii, dyk starajucca jak-maha puskać swaje sierczyki u pradažu. Małyje chłapczeniaty stajać na kryžawikach wulic i sułać sierczyki pa try pudełaczki za 10 fenigoŭ. Bolsz „prytkije“ za hetu cenu prabujuć padsunuć dwa pudełki.

TELEHRAMY.

—.—

Praŭda ab nalotach na Anhliju.

ROTTERDAM (W.T.B.) Matrosy prybyŭszych z Anhlii parachodoŭ, zatrymaŭszychsia ŭ tutejszym porci, apawiedajuć hetak ab nalotach Cepelinoŭ:

U porci Lis zroblena mnoha szkody. Na wagzali bomba papała ŭ pasažyrski pojezd i zabiła dy raniła mnoha padarožnych.

Kala Nju-Kastlu blizka zusim zrujnowan wiadomy most cieraz Tejn.

U Grimsbi zawaliłasia niekolki damoŭ. Kazarmy abiarnulisia ŭ kuczu hruzu; zabity i ranieny niekolki sot sałdatoŭ.

U Hull papała adna bomba, katoraj zrujnawany 2 domy i zabity 4 ludziej. Bolszaja czaść žycharoŭ Hulla, bajuczysia Ceppelinoŭ, prawodzić naczy za horadam.

U aposznim czasi u roznych miejscoch razstaŭleny francuskije zaszczytnyje harmaty s francuskimi aficerami i sałdatami.

Anhlickaja «wola».

LONDYN (W.T.B.). Adzin pramoŭca, katory ŭ Hejd-Parku publiczna skazaŭ, szto sajuźniki za 18 miesiacoŭ nie zrabili niwodnaho kroku ŭpiarod, zasudžen na 6 miesiacoŭ ciažkaho wastrohu. Sudździa skazaŭ, szto publicznaje zajaŭleńnie ab hetym fakci drenna adbiwajecca na rekruckim nabory.

Wystupleńnie žanok.

LONDYN (W.T.B.). Na Trafalgarskim skwery adbyŭsia schod sajuza žanockaj roŭnapraŭnaści pad marszałkoŭstwam Pankcherst, kab wykazać pratest proci zakonu ab wyrabi patronoŭ i ab ahulnaj wajennaj pawinnaści. Hramada narodu napała na schod i razahnała sabraŭszychsia žonak.

Papież i Anhlija.

BERN (W.T.B.). «N. Z. Nachrichten“ piszuć, szto aposzniaja pažehnalnaja aŭdiencija ŭ Watykani, dadzienaja Askwitu, nie pakinuła pa sabie dobraho ŭražeńnia, bo Askwit u poŭhadzinnaj hutarcy zajawiŭ, bytcym *wajna budzie trywać* jeszcze najmiensz *piać hadou*. Światy Aciec, katory, jak praŭdziwy aciec, umieszaŭsia u sporku synoŭ swaich, spatkaŭsia z zajawaj ab wajnie da poŭnaho zniszczažeńnia.

S tureckaho frontu.

KONSTANTYNOPOL (W.T.B.) Hłaŭnaja kwatera danosić:

Na irackim fronci anhliczanie znoŭ krywawa razbity kala Felahi. Jany pakinuli na poli bitwy bolsz za 3.000 zabitych. Pałonnyje kažuć, szto bolsz za ŭsio paciarpieła 13 dywizija, katoraja składajecca tolki z sałdat-anhliczan. Jana u swaim czasi biłasia kala Dardanelloŭ, dy tolki nidaŭna pierawiedziena na iracki front.

Sałdacki bunt.

AMSTERDAM (W.T.B.). Telehraf danosić, szto ŭ Lejdeni try roty admowilisia spaŭniać swaju słužbu, s tej pryczyny, szto sałdaty majuć lisznie mała wolnaho czasu. Usio-ž taki paśla bolszaja czaść ich prystupiła da swaich rabot. 20 sałdatoŭ aresztawali.

Podkupy u Kanadzi.

HAGA (W.T.B.). Kanadzki skandał s patronami razrastajecca. Podkupy rabilisia ahramadnymi sumami. Pry umowach rabilisia rožnyje dziŭnyje sztuki. Hienerał Huk wyjechaŭ dziela śledztwa z Londynu u Kanadu.

Partija b. ministra Lorje padała prajekt, kab śledztwo wieła parlamenckaja kamisija s szyrokimi poŭnamoczczami.

WIESTKI Z RASIEI.

—s—

Zajawy ministroŭ.

PIECIARBURH. (W.T.B.). Rasiejski wajenny minister Szuwajew skazaŭ u hutarcy s pieciarburskimi redaktarami, szto Rasieja pawinna wuczycca u niemcoŭ. Zdolnaść niamieckaj pramyszlennaści dastasoŭwacca—heta biezprymierny cud. Jon

niawieryć, kab wajna skora skonczyłasia, i zhadžajecca z dumkaj niamieckaho hienerała, szto zwajuje toj, u kaho lepszyje nerwy. Z hetaj pryczyny treba, kab usie warsztaty i fabryki, katoryje pracujuć dziela abarony Kraju, paszyryli swaju wytworczaść.

Rasiejski minister handlu, Szachowskoj, radziŭ Dumie zniać zabaronu prywozu patrebnych tawaroŭ z niepryjacielskich krajoŭ, bo rasiejskaja pramyszlennaść nia može abyjścisia biez prywoznych tawaroŭ.

Palityka Sztyrmera.

KOPENHAGA (W.T.B.). Siudy danosiać s Pieciarburskich hazet, szto minister unutrenych spraŭ, Sztyrmer, pierajechaŭ na kwateru b. ministra ŭnutrenych spraŭ. Hetym adznaczywajecca, szto Sztyrmer manicca najbolsz uwahi zwiarnuć na „unutrenuju“ palityku.

S pryczyny pierajezdu Sztyrmer zakazaŭ wažnaje malebstwo, na kataraje byli paklikany szmat chto s czlenoŭ Hasudarstwienaj Rady i inszyje hości. Czleny Dumy u hości nie pajszli.

Sztyrmer prasiŭ prezydium Dumy wyznaczyć predstaŭnikoŭ umierenych partij, kab ich zaprasić na „palityczny pryjom“. Prezydium, pawodłuh zhodnaj pastanowy bolszaj czaści deputatoŭ, atkazało, szto ni adna partija, apracza krajnich prawych, u hości da Sztyrmera nia pojdzie.

Pieciarburskije hazety piszuć, szto dumka ministra unutrenych spraŭ spynić hramadzkaje žyćcio u prawincii wiadzie da jeszcze bolszaho ahrubieńnia miejscowaj administracii. Palicija užywaje siarodwiekowych sposaboŭ, kab wyrwać u zapadozrenych pryznańnie. Dawodziaczy, bytcym heta patrebna dziela zmahańnia z razbojnikami, palicii pazwolena ŭ szyrokaj miery puskać u chod aružže i bić zapadozrenych i aresztawanych ludziej. Palicii dadzieno prawo bić i tych, kaho padazrewajuć u liberaliźmie. Deputaty Hasudarstwienaj Dumy maniacca zrabić zapros ab usich hetych faktach.

Chwostow baronłcca.

PIECIARBURH (W.T.B.). Pieciarburskije hazety danosiać, szto byŭszyj minister unutrenych spraŭ, Chwostow, dastaŭ pazwaleńnie wyjechać z swajho dwara i prybyŭ u Pieciarburh. Czakajuć skoraho wystupleńnia jaho ŭ Hasudarstwienaj Dumie, dzie jon manicca abiazwinić siabie.

Zmienszeńnie abszaru pasiewaŭ.

U Maskoŭskim s.-haspadarskim tawarystwie, jak danosić «Russkoje Słowo», byŭ praczytan dakład ab kryzisie, katory pieražywaje sielskaja haspadarka.

Dakładczyk wyliczyu, szto abszar wosiennych pasiewou u Europejskaj Rasiei pamienszyusia ad 20 da 50% i u Sybiry i centralnaj Azii ad 1/3 da 2/3. Hłauniejszyje pryczyny hetaho: niedachwatka rabočzych ruk i skaciny, nawozu, maszyn, nasieńnia, pamienszeńnie abszaru ziamli pad arendaj, pouny zastoj u haspadarcy niamieckich kołonistou u paludziennaj Rasiei i na Wołzi. Možna spadziewacca, szto jaryje pasiewy pamienszajuć jeszcze bolej. Dziuna toje, szto abszar pasiewou pamienszyusia u najbolsz uradžajnych wakolicach Rasiei. Szto-hodny liszek zbožža u pałudziennaj Rasiei, u wołžskim basejni i na Kaukazi dachodziu da miljarda pudou. Piataja czastka hetaho iszła zahranicu; ciapier, prauda, wywoz zahranicu spyniusia, zatoje wydajnaść sielskaj haspadarki u Rasiei u czasi wajny pamienszała bolsz czym na piatuju czastku, dyk „Hasudarstwo czekajuć ciažkije okonomicznyje niahody“.

Druhi dakładczyk adznaczyu, szto taho, szto robiać ziemstwy i prawicielstwo, mała: ich rabota lisznie zwierchnaja i nie dachodzić swajej mety. Tolki pounaja reorhanizacija ziemstw na demokratycznych asnowach može wyratawać Rasieju ad nieminuczaj ekonomicznaj katastrofy.

Anhlickaja spekulacija.

Jak piszuć rasiejskije hazety, ŭsie kapalnianyje rejony ŭ Rasiei pierapoŭnieny anhlickimi ahientami, katoryje za straszeńnie nizkije ceny skuplajuć znachodziaczyjesia u ziamli zapasy wuhla, zołata i platyny, a tak sama lasy i inszaje pryrodnaje bahaćcie. Hetak, na adnym tolki Urali anhlicka-kanadzki syndykat zakupiŭ kala 250 kapalniaŭ zołata na abszary 65.000 dziesiacin. Nia dziwa, szto ŭ rasiejskaj prasi ŭsio czaściej czuwać hałasy, katoryje kažuć, szto ŭ tym czasi, jak rasiejski narod praliwaje swaju kroŭ u zmahańni z worahami, katory zajszoŭ hłyboka ŭ Rasieju, anhliczanie zdawoleny swaimi lohkimi pabiedami u Afrycy i skuplajuć bliska zadarma naturalnyje bahactwy swaich sajužnikoŭ.

Achwiary Rasiei.

«Birž. Wied.» piszuć ab supolnym wystupleńni sajužnikoŭ, szto supolnaja praca pawinna wiaścisia nia tolki u strategii i palitycy, ale i ŭ ekonomicznym žyćci. Rasieja, — pisze hazeta, — wynosić na swaim karku nia tolki bolszuju czaść wajennaj raboty, ale jeszcze ŭ bolszaj miery — ekonomiczny cižar wajny. Na swoj bok wajennaj wahi Rasieja kładzie bolej, czym usie sajužniki. Wartaść rubla ciapier zmienszyłasia da nieczuwanaj miery, a spažyŭnyje pradukty stanowiacca ŭsio daražejszymi. Chto mieŭ pierad wajnoj 100,000 rub., toj ciapier zbiadnieŭ na paławinu. Kali wajna praciahniecca doŭha, dyk cena rubla spadzie da 30 kap. Miž finansowaj i ekonomicznaj Rasiejaj—wialikaja rožnica. Heta—najsłabiejszaje miejsco Rasiei, i možna skazać, szto, astajuczysia dalej u chaŭrusi s sajužnikami swaimi, Rasieja ryzykuje bolej, czym jakajabudź druhaja dzieržawa.

Abminuŭszaja katastrowa.

U rasiejskich hazetach nadrukowano oficyalnaje apawieszczeńnie, szto na Mikałajeŭskaj darozi nieŭspadzieŭki pryszłosia zatrymać carski pojezd, bo jon moh razbicca s pryczyny łopnuŭszaj relsy. Ab hetaj sprawi wiadziecca śledztwa.

Uzryŭ wadakaczki.

SZTOKHOLM (W.T.B.). „Dień“ pisze, szto ŭ addzieli maszyn pieciarburskaj wadakaczki byŭ silny ŭzryŭ, ad katoraho uźniaŭsia pažar. Niekolki dusz pry hetym zabity, mnoha raniena.

Naruszeńnie paryžskaho traktatu.

S Tulczy danosiać, szto rasiejcy paszyryli adzin z rukawoŭ Dunaju kala Oczakowa, dyk pa im mohuć iści i wialikije parachody. Hetym rasiejcy naruszyli staćciu paryžskaho dahaworu, katoraja zabaraniała rasczystku i pahłybleńnie Oczakoŭskaho rukawa Dunaju.

Samo saboj razumiejecca, nielha dumać, kab Anhlija i Francija, katoryje 60 hadoŭ tamu nazad prymusili Rasieju padpisać hety dahawor, ciapier pamknulisia pratestawać proci naruszeńnia jaho.

Boŭhary proci Rasiei.

My ŭžo pisali ab areszci Giennadijewa, b. ministra, staronnika partii Stambułowa (moskwofiłoŭ). Ciapier aresztawali cieścia Giennadijewa, Haładžewa, jaho syna i 4 czlenoŭ partii Giennadijewa.

Jość czutki, szto u aresztawanych znajszli dakumenty, katoryje abwinawaczywajuć i wiadomaho rusofiła Malinowa.

Jość ślady, s katorych widać, szto ŭsie nazwanyje asoby zrabili byli zmowu proci karala i rady ministroŭ, katoraja wyjawiłasia ŭ pakuszeńni ŭ Kazino. U narodzi raście ŭsio bolej niezdawolstwa Rasiejej, katoraja kaliś wyzwoliła Boŭharyju. Niamnohije rusofiły, katoryje jeszcze žywuć u Sofii, nia mohuć—s pryczyny hniewu narodnaho—wyjaŭlać swaju prychilnaść da Rasiei, bo narod heta liczyć zdradaju ajczyzny.

Sprawa Dardanellskaho praliwu.

«Frankf. Ztg.» danosić z Zeniewy, szto miž Rasiejej i Anhlijej iduć pierehawory ab tym, jak maje być uładžena sprawa Konstantynopolskaho praliwu. Anhlija dabiłasia taho, szto Rasieja adrekłasia ad swajho žadańnia zaŭładać Konstantynopolem, ale prystała na toje, kab pawodłuh mirnaho dahaworu Rasiei byŭ dadzien protektorat nad tureckaj Armenijej i Małaj Armenijej. Małaja Armenija, bierah katoraj idzie ad Mersyny da Alekxandretty i maje mnoha wyhodnych portoŭ, atkrywała by Rasiei darohu da swabodnaho mora, nie wyzywajuczy niezdawolstwa Rumynii.

Dabrawolnaja niawola.

„Utro Rossii“ ŭ № s 1 krasawika drukuje telehramu s Pieciarburha pad zahałoŭkam: «Falszywyje piśmy ab warunkach žyćcia ŭ niamieckaj niawoli». U jej skazana:

«S pryczyny taho, szto ad naszych pałonnych prychodziać z Niamieczczyny piśmy, apisywajuczy bytcym to dobryje warunki žyćcia u niawoli, Swiaciejszy Synod zahadau usim świaszczenikam u kazańniach i hutarkach z swaimi parachwijanami tłumaczyć, szto piśmy hetyje brechliwyje, dy piszucca pad hroźbaj. Pa praudzi, warunki žyćcia u niawoli straszennyje, a pawinnaść sałdata — bicca da aposzniaj kropli krywi».

Aposznije słowy pakazwajuć metu świaciejszaho Synodu, katory razasłaŭ hetki zahad padwłastnym świaszczenikam pa prykazu „naczalstwa“. Widać, szto hienerały lisznie bajacca, kab rasiejskije sałdaty nie iszli swajej achwotaj u pałon da niemcoŭ, liczuczy jaho milejszym, czym maskoŭskaja „wola“.

Prarocтwo ab kancy wajny.

Karespandent hazety «Agenzia Nationale», katory nidaŭna wiarnuŭsia ŭ Italiju z Rasiei, dzie doŭha prabyŭ, apawiedaje hetkaje zdareńnie.

Uwieś Pieciarburh, možna uskazać, i usia Rasieja ciapier wielmi cikawicca 8 letnim chłopczykam z adnej czyślenaj siamji u Pieciarburzi. Niekolki czasu tamu nazad jon zbudziusia u naczy wielmi spałochany. Paśpiaszyuszyje da jaho rodnyje wysłuchali apowieść, szto u wasnie chłopiec baczyu swajho brata, stajauszaho na fronci, katory i pawiedamiu jaho ab swajej śmierci. Skora papraudzi pryszła wiestka, szto brat jaho zabity u naczuoj bitwie —jakraz u toj czas, kali chłopczyk mieu swoj straszny son. Ciapier chłopiec hety prypomniu, szto brat skazau jamu jaszcze nieszta, kažuczy, kab taho nikomu nie hawaryu, bo inaczej zaśnie letarhicznym snom. Spauńieńnie pierszaj czaści snu zrabiło toje, szto rodnyje chłopczyka usio dabiwalisia, kab jon raskazau i druhuju paławinu snu. Chłopiec douha nie zhadžausia, ale ureszci ustupiu i raskazau, szto brat skazau jamu hetak: «Wajna skonczycca jeszcze sioleta—u tym miesiacy, pierszy dzień katoraho prypadaje wa utorak». Ledźwie paśpieu heta skazać chłopiec, jak zasnuu letarhicznym snom i dahetul nie zbudziusia ad jaho.

U rasiejskim kalendary sioleta listapad—pierszy miesiac, katory paczynajecca u autorak. Pa nowamu stylu — žuiwień (auhust).

Ab usim pa trochu.

Wialikaje kniaźstwo Litoŭskaje.

Kolisznaje Wial. Kniaźstwo Litouskaje składałosia z dziesiaci wojewodztw i dwoch kniazieustw.

Wojewodztwy:

1) Wilenskaje—mieło piać pawietou: Wilenski, Aszmianski, Lidzki, Wiłkomirski i Brasłauski.

2) Trockaje—czatyry pawiety: Trocki, Hrodzienski, Kowienski i Upicki.

3) Nowahrodzkaje—try pawiety: Nowahrodzki, Słonimski i Wołkawyski.

4) Brescka-Litouskaje—dwa pawiety: Brescka-Litouski i Pinski.

5) Minskaje—try pawiety: Minski, Reczycki i Rohaczouski.

6) Połackaje wojewodztwo, abo ziemla, na pawiety nie dzialiłosia.

7) Witebskaje—dwa pawiety: Witebski i Orszanski.

8) Mscisłauskaje—dwa pawiety: Mscisłauski i Mozyrski.

9) Smalenskaje kaliś składałosia s czatyroch pawietou, ale pa Hrymałtouskim traktacie s 1667 h. astalisia pry W. K. Lit. tolki dwa:—Siebiežski i Newelski.

10) Kurlandija.

Kniaźstwy:

1) Zmudzkaje, kataraje mieło swajo asobnaje samaupraulеńnie pad kirunkam naznaczanych karalom Starast. Składałosia z dwadcaci pawietou: Ejragolski, Wielouski, Wiłkawyski, Rosiejnski, Krožski, Szawelski, Dyrwianski, Užweucki, Telszeuski, Retouski, Powendenski, Połongouski, Žoranski, Pojurski, Korszeuski, Wieszwianski, Szadouski, Beržanski, Jaswojnski i Widnkleuski.

2) Inflanty, katoryje składalisia s troch wojewodstw: Dorpackaho, Parnauskaho i Wendenskaho.

Wojewodztwy: Wilenskaje, Trockaje, Nowahrodzkaje, Brest-Litouskaje, Minskaje, Połackaje, Witebskaje i Mscisłauskaje mieli za herb tak zwanuju „pahoniu“ — jezdaka na kani s padniataj nad haławoj szablaj. Roznilisia herby hetych wojewodztw tolki koleram pola, na jakim stawinsia herb.

Wojewodztwo smalenskaje mieło za herb charuhou na biełym poli.

Kniaźstwo Žmudzkaje—miadźwiedzia sidziaczaho na zadnich łapach.

Inflanty—kryłataho drakona z mieczom u prawaj łapie.

Wialikaje Kn. Litouskaje utrymliwało 20,000 pastajannaho wojska: 6 kampanij huzarskich (szlachta); 26 kampanij pancyrnych (bajarou), 29 kampanij pancyrnych lohkich, (u XVIII w. pierеimienawanych na dywiziju biełaruskuju); 4 kampanii drahonou; 3 kampanii Infanteryi; 2 kampanii wenhierskije; 2 kampanii janczarou.

ABWIESTKI.

Patrebny chłopcy
da pradažy hazety.
Zwiertacca ŭ Kantoru „HOMANA“,
Zawalnaja wul. № 7.

KUPŁAJU
usiakije staraświeckije reczy:
abrazy, grawiury, miniatiury; rukapisy i knižki XV i XVI w.; porcelanu, szkło, tkaniny.
W. ŁASTOŬSKI
Zawalnaja wulica № 7. „Biełaruskaja Knharnia“.

Raboty u sadzi i harodzi
PRYJMAJE
WŁADYSŁAU DRAMOWICZ
Wilnia, Nabierežnaja № 12, 12.
Biednym darmowyje rady.

Warszauskaja Ekspedycyjnaja i Transportnaja Kantora
WARSZAWA Senatorska № 36. **Aleksander Różanykwiat** ŁODŹ Dzielnaja № 36.
szukaje stasunkoŭ
s jakoj solidnaj, wiery hodnaj ekspedycyjnaj firmaj dziela daruczańnia kollektyŭnych hruzoŭ i pryjomu hroszy z addzielnych pasyłak. Buduć pryniaty pad uwahu tolki prapazycii s pierszaklasowymi referencijami.